

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta, 1 fl. 80 kr. za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 15 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 28. maja 1862.

Navadne napake pri vinstvu.

Vinstvo je dvojno, to je, ravnanje trte v nogradih in pa ravnanje vina v kletih (hramih).

Napake pri vinstvu v nogradih so:

1. Vinogradi se napravljajo večkrat na severnih krajih ali pa na ravninah, ktere bi bile pripravniše za žita ali klajo. Pri nogradih je skor več ležeče na legi, kakor na zemlji, zakaj slabeja zemlja se dá kakorkoli zboljšati, lega pa nikakor ne. Kdor hoče tedaj, da mu vinograd dobička donša, naj prevdari poprej lego, ktero mora nograd imeti, preden ga kjerkoli napravi.

2. Pri zasaji vinograda se zemlja preplitvo prekoplje in prerahlja. Če je že pri poljskih sadežih jako koristno, da se globoko orje, tim koristneje je pri zasaji novega nograda, da se zemlja globoko prekoplje in dobro prerahlja, ker korenike vinskih trt veliko globokeje segajo v zemljo kakor poljski sadeži. Zemlja bi se imela, kjer se nograd dela, saj po 2 do 3 čevlje globoko prekopati.

3. Za nasadbo vinograda se jemljejo trte malovredne, take namreč, na kterih se obilo vi. , pa slabega, pridela. Veliko gospodarjev je tacih, ki pri zasadbi nograda ne porajtajo trt; če si le ene krajcarje cenejšo robo kupijo, so veseli; ne gledajo ali je sorta dobra in žlahna (pitana) ali ne; oni ne premislijo, da jim slabo vino, če ga ravno obilo pridelajo, komaj stroške povrne, ki so jih pri obdelovanji vinograda imeli; če bi bili pa na dobiček kaj porajtali, bi bili nograd z boljšimi trtami zasadili, ali pa zemljo raji za žito in druge poljske sadeže obrnili, kar bi jim več dobička donášalo.

4. Trte se sadé po navadi pregosto ena pri drugi, ne pa po pravilih prave vinoreje. Kdor misli, če trte gosto sadí, da bo veliko več grozdja, in po takem tudi več vina pridelal, se moti; kmali se bo prepričal, da mu bo grozjdje pozneje dozorelo in vino bo slabeje ali nizko, kakor Vipavec pravi. Trte morajo vsigdar ena od druge tako saksebi biti, da more solnce zemljo med njimi ogrevati, in tako stati, da ena drugi sence ne dela; to škoduje cvetju, grozjdje pozneje zori, raje gnije, pa tudi rožje ne godni dobro. Najbolje je, da trte po 3 do 4 čevlje saksebi v vrstah od zgorej doli stojé.

5. Trte se ne obrezujejo prav; obrezovanje se prepušča navadno mojstrom-skazom. Ne zná vsak, kdor vrtnari, tudi s trto prav v caker hoditi. Že marsikteri vinograd se je po neumnem obrezovanji popačil. Zato naj gleda gospodar, komu obrezovanje vinograda prepušča.

6. Vinogradi se ne okopavajo tako, kakor je treba, ker se rado tretje okopanje opušča. Obdelovanje vinogradov med letom je delo posebne važnosti. Prvo kopanje v nogradu je to, kar je sploh oranje in obdelovanje poljá, da se zemlja za setev pripravi; to se zgodí po legi kraja prej ali pozneje zgodaj na spomladi. V drugič se okopava nograd po cvetji, in za to spet ni ravno na dan gotovega časa, ker trta cvetè prej ali pozneje kakor je vreme. Pridni vinorejci okopavajo še vtretje h koncu malega ali v začetku velikega srpana.

7. Vinograd se ne gnoji in ne kolí, kakor mu gré. V nekterih krajih je navada, da se med trte zelenjava, špargeljni, fežol, buče itd. sadé, kar pa zemljo še bolj izpije. Namesti tega bi se mogla gnoj in zemlja v nograd nanašati. Vinograd bi se imel vsaj vsako tretje leto gnojiti, ker v tem času je trta veliko živeža grozjdju oddala, tedaj bi se tudi nji mogel živež po gnoji in rodovitni zemlji povrniti. Zemlja se v nograda posebno zato nanaša, da se gornja ali povrhnja prst po celem nogradu v enaki meri, kar se dá, ohrani, ali pa, če jo je dež poplajhal, na gornje kraje nograda zopet nanese. Kjer trtam potrebnih kolov primanjkuje, se pridela manj in slabejega vina, kakor tam, kjer je nograd popolnoma okoljen, zato, ker ne morejo sončni žarki tal zastran pregostega ali pa morda celó na tleh ležijočega trsja popolnoma pregreti. (Kon. sl.)

Gospodarske skušnje.

(Vrtne polže zatreti). V posodi sem nekoliko joda, ki se v apoteki dobi, in štirko zmešal in to zmes kake tri mesce na vrtu pod milim nebom stati dal, nekoliko sem posodo z diljico pokril, kjer jo je celi čas solnce prepekalo od vseh strani. Ko je ta čas preteklo, to je, čez tri mesce, najdem silno množico polžev v posodi, v ktero so prišli iz vseh kotov vrta; toliko jih je bilo, da sem se res prav čudil. Te skušnje sem delj časa ponavljal, in polži so se, če je bila še tako huda vročina, v eno mer v posodi zbirali. Skoraj da bi rekel, da ni štirka polžev v posodo vabila, ampak le jodov duh. Brž ko ne bo tudi kak kvintele omenjenih reči dovolj, ako se z zemljo, žaganjem in drugimi rastlinskimi ostanki in vodo zmešajo in ta mešanca v posodo dene pa v kako senco tako vkoplje, da je z zemljo v vrsti, in tako gredó škodljivi mrčesi svojemu pokončanju naproti. Ta naprava ni draga in ne prizadene veliko dela; jod, če je ravno zginljiv, vendar le trpi več let, le od časa do časa se zemlja koliko toliko pomoči.

(Jagode pomnožiti). Skušnje so pokazale, da mavec (gips) jagode jako pospeši v rasti, ako se jagodno perje spomladi zgodaj z njim potrese.

Natoroznanske reči.

Kukavica.

Kako ustrezljiva ptica je to! Njenega imena ni se ti treba učiti po bukvah, ona sama ga oznanuje tako glasno, da deleč krog se razlega po gričih in dolinah. Akoravno je pa gotovo že vsak slišal glas kukavice, je vendar mnogo mnogo takih, ki te ptice še vidili niso; kajti jako boječa je ona; le malokdaj dobiš jo pred oči.

Ne bo tedaj napačno, ako nekoliko omenim o njeni podobnosti. Po unanji podobi in barvi je podobna kukavica celó kregulju, zato trdi ljudska vera že sto in sto let, da se kukavica spremeni v kregulja. Barve namreč je pepelnate, zgoraj bolj temne, spodaj manj. Rep ima dolg, noge pa nizke, ne za hojo na zemlji ustvarjene, ampak za življenje na drevju; na tleh je nikdar ne boš vidil.